

وندالیسم کتابخانه ای از دیدگاه کتابداران کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی

انیس میری^۱
فاطمه زارعی^۲
مرضیه ذاکر^۳

چکیده

وندالیسم یا تخریب گرایی نمونه ای از ناهنجاریهای اجتماعی و به معنی داشتن نوعی روحیه بیمارگونه است که فرد را به تخریب آگاهانه محیط زیست، اموال عمومی، ابنیه تاریخی، آثار باستانی و فرهنگی و مصادیقی از این قبیل تشویق می کند. پژوهش حاضر با هدف بررسی دیدگاه کتابداران، نسبت به وندالیسم کتابخانه ای انجام شده است. روش پژوهش پیمایشی توصیفی از نوع کاربردی است. جامعه پژوهش شامل کلیه کتابداران کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی است که به روش تصادفی ساده تعداد ۲۲ نفر به عنوان جامعه نمونه مورد آزمون قرار گرفتند. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته، با ۲۵ سوال بسته بود که پایایی و روایی آن مورد تایید قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان داد: تقریباً همه کتابداران کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی در دوره کاری خود شاهد بروز رفتارهای وندالیسمی نظیر نوشتن مطالب بر روی کتاب، بریدن صفحه ای از کتاب، مجله یا روزنامه، آسیب رساندن به میز یا صندلی کتابخانه و جا به جا کردن کتاب ها و منابع دیگر در کتابخانه بوده اند؛ بیشترین رفتارهای وندالیسمی در دانشجویان و دانش آموزان و در گروه های سنی ۱۵ تا ۲۰ سال مشاهده شد. همچنین نتایج نشان داد: کتابداران در مواجهه با رفتارهای وندالیسمی، برخورد های یکسان و هماهنگی ندارند و مبادرت به رفتارهایی نظیر ایجاد محدودیت در استفاده از کتابخانه، جریمه نقدی، باطل کردن کارت عضویت، گزارش به مافوق و تذکر و نصیحت نموده اند. نتایج پژوهش نشان داد: کتابداران، نیازمند شناسایی عوامل موثر بر رفتارهای وندالیسمی و تدوین مقررات مناسب در برخورد با وندالیسم کتابخانه ای هستند.

کلیدواژه های موضوعی: وندالیسم، وندالیسم کتابخانه ای، کتابداران، کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی

مقدمه و بیان مسأله

کتابخانه نهادی اجتماعی است که در تعامل مستقیم با افراد و قشرهای مختلف جامعه قرار دارد و به دلیل همین تعامل، ناگزیر از رویارویی با رفتارهای مختلف اجتماعی است که گاهی این رفتارها، مطابق با عرف و عادت اجتماعی نیست. نمونه بارز این رفتارها، خرابکاری و آسیب رساندن به اموال عمومی است که در جامعه شناسی از آن با عنوان وندالیسم^۴ یاد شده است (کلینارد^۵، ۱۹۷۵ به نقل از محسنی تبریزی، ۱۳۸۳).

وندالیسم در لغت به معنای هرج و مرج طلبی ضد شهری و تخریب اموال عمومی است و در متون جامعه شناسی، به مفهوم داشتن نوعی روحیه بیمارگونه که موجب تمایل به تخریب آگاهانه و ارادی اموال، تأسیسات و متعلقات عمومی است (فرهنگ آکسفورد، ۱۹۹۲). براساس متون تاریخی وندال نام یک قوم خونخوار و وحشی در قرن پنجم میلادی است که از نژاد ژرمن-اسلاو بودند و به سرزمین های آباد اطراف خود حمله کرده و موجب تخریب و تجاوز به آن سرزمین می شدند به همین علت بعدها در جامعه شناسی، تمایل به تخریب اموال عمومی وندالیسم نام گرفت (محسنی تبریزی، ۱۳۸۳).
هوبر^۶، وندالیسم را مرضی نوظهور دانسته که به مثابه معضلی اجتماعی تا نیم قرن پیش مطرح نبوده است (هوبر، ۱۹۹۲).

^۱- کتابدار آستان قدس رضوی و دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، Anismiri1352@gmail.com

^۲- کتابدار آستان قدس رضوی و کارشناس ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، Zareie_f55@yahoo.com

^۳- کتابدار آستان قدس رضوی و کارشناس مدیریت امور فرهنگی، Marzihe.zaker2@gmail.com

وندالیسم به دو نوع فردی و گروهی تقسیم می شود. وندالیسم "گروهی" با برنامه و هدفی مشخص اجرا می شود، اما وندالیسم "فردی" اغلب بدون برنامه و هدف مشخص است. اگرچه وندالیسم گروهی بیشتر و آشکارتر یا پررنگ تر جلوه می کند، اما در عمل، آسیب های پنهان اجتماعی و اقتصادی وندالیسم شخصی بسیار گسترده تر و عمیق تر است (ویلسون و هایل، ۱۹۸۶). از دیدگاهی دیگر، وندال ها به دو گروه تقسیم می شوند؛ برخی بدون آگاهی از عواقب رفتار خود، اقدام به تخریب آثار تاریخی می کنند. اما گروهی با وجود اطلاع از ارزشمندی آثار باستانی، با رفتاری مغرضانه، درصدد آسیب رسانی به این آثار هستند، بنابراین می توان گروه دوم را دچار اختلالات شخصیتی دانست (حیدری و پارسامر، ۱۳۹۱). کلارک^۲ عوامل مؤثر در بروز رفتارهای وندالیستی را به هشت گروه تقسیم می کند. این گروه ها عبارتند از: تجارب نخستین دوران کودکی؛ توارث؛ شکل گیری شخصیت بزهارکار؛ عوامل شخصیتی، اجتماعی و اقتصادی؛ شرایط و وضعیت فعلی فرد؛ بحرانها و وقایع که به احساس کسالت، درماندگی، افسردگی و خشم فرد منجر می شوند؛ شرایط، موقعیت ها و وضعیت های خاص مثل خیابانهای مناطق فقیرنشین، مکان های فاقد گشت پلیس، مکان های مخروبه و متروک و غیره؛ جریا نهایی شناختی و ادراکی و نیز حالات و وضعیت های انگیزی فرد (کلارک، ۱۹۹۱).

در حوزه سبب شناسی وندالیسم در جامعه، دلایل مختلفی برای بروز وندالیسم ذکر شده است. اما، هنوز علت واحدی برای توضیح و تفسیر رفتارهای وندالیسمی وجود ندارد. جامعه شناسان علت رفتارهای وندالیسمی را ساختارهای اجتماعی و فرهنگی دانسته اند؛ درحالی که روان شناسان و به ویژه روانکاوان، آن را معلول عوامل روانی و خلق و خوی افراد می دانند. گروه سوم از صاحب نظران این حوزه روان شناسان اجتماعی هستند که معتقدند فرد و جامعه، هر دو بر جریانات رفتاری مؤثر هستند. آثار و نتایج آسیب و تخریب وندال ها به صورت گروهی و انفرادی، آگاهانه و یا ناآگاهانه، وسیع بوده و شامل مواردی از قبیل: آسیب رساندن به نقاشی ها و مجسمه های گالری های هنری، آثار باستانی در موزه ها، بناهای تاریخی، اماکن مذهبی، مجسمه ها، نیمکت و صندلی های عمومی، فضاهای سبز، آسانسورها، کتاب های کتابخانه های عمومی، در و دیوارهای شهر، اموال مدرسه، سطل های زباله و ... می باشد.

کتابخانه ها نیز از آثار رفتاری وندالیسمی در امان نیستند. وندالیسم کتابخانه ای^۳ بخشی از پدیده وندالیسم است. از مصادیق وندالیسم در کتابخانه ها می توان به مواردی از قبیل بریدن یک تصویر از منبع، جدا نمودن فصل یا فصل هایی از یک منبع، جدا کردن یک مقاله از یک نشریه و یا مخفی کردن منبع به شکلی که مانع دسترسی سایر کاربران به آن شود؛ اشاره کرد. وندالیسم کتابخانه ای با هر انگیزه و به هر دلیلی که اتفاق بیفتد؛ نه تنها موجب از بین بردن و آسیب رساندن به منابع کتابخانه می شود؛ بلکه موجب بروز این رفتار ناپسند در سطح جامعه می شود. شناسایی انواع رفتارهای وندالیسمی و انواع گروه های وندال در کتابخانه می تواند موجب طراحی راهکارهایی جهت کاهش این نوع رفتار در کتابخانه ها و به ویژه کتابخانه های آستان قدس رضوی، باشد. نحوه برخورد کتابداران با افرادی که مبادرت به آسیب رساندن به منابع کتابخانه می کنند و نوع نگرش کتابداران به این پدیده اجتماعی می تواند؛ زمینه ساز کاهش این رفتارهای غلط اجتماعی و اصلاح و تربیت وندال ها باشد. بنابراین در این پژوهش ضمن بررسی مشاهدات کتابداران در زمینه وندالیسم کتابخانه ای، به بررسی شیوه های برخورد کتابداران با پدیده وندالیسم پرداخته شده است.

1 - Wilson, and Healy

2-Clarke

3- Llibrary Vandalism

پرسش‌های پژوهش

- ۱- مهم‌ترین رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران کدامند؟
- ۲- میزان رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده بر اساس نوع مراجعه‌کنندگان، چگونه است؟
- ۳- میزان رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده بر اساس سن مراجعه‌کنندگان، چگونه است؟
- ۴- روش‌های برخورد کتابداران با رفتارهای وندالیسمی کدامند؟

پیشینه پژوهش

گیدکار، داکنه و چاوان^۱ (۲۰۱۳) در پژوهشی با کشف مهم‌ترین رفتارهای وندالیستی کتابخانه‌ای، این رفتارها را به دو دسته داخلی و خارجی تقسیم می‌کنند. رفتارهای داخل کتابخانه نظیر تخریب میزها و صندلی‌ها، ایجاد سروصدا با خش‌خش صفحات کتاب و سایر اسناد، سرقت مجسمه‌ها و تمثال‌ها و جابه‌جا کردن تجهیزات و منابع کتابخانه از مهم‌ترین رفتارهای وندالیستی داخل کتابخانه محسوب می‌شوند؛ درحالی‌که رفتارهایی نظیر سرقت وسایل نقلیه، نشست روی وسایل نقلیه پارک شده، شکستن شیشه‌ها و لامپ‌ها، ایجاد آتش‌سوزی و تخریب اموال کتابخانه‌ها، تجمع و اغتشاش در پردیس کتابخانه و همچنین تخریب باغچه‌ها و محوطه‌های چمن‌کاری شده از نمونه‌های رفتارهای وندالیستی خارجی هستند.

پرز^۲ (۲۰۰۹) در پژوهشی عکس‌العمل‌گرویی از کاربران یک کتابخانه دانشگاهی در اسپانیا را نسبت به کتا بهای آسیب دیده کتابخانه بررسی کرد. در این کتابخانه با ایجاد نمایشگاهی از کتا بهای آسیب دیده در اثر وندالیسم و مصاحبه با بازدیدکنندگان از نمایشگاه، نظرات کاربران کتابخانه را نسبت به وندالیسم و آثار مخرب آن بررسی کردند. بازدیدکنندگان راهکارهایی برای حل مشکل وندالیسم در کتابخانه ارائه کردند که از میان آنها «جریمه و تنبیه وندال‌ها» و «نظارت بیشتر کتابداران» از بیشترین فراوانی برخوردار بود.

در پژوهشی که با روش کیفی انجام شد؛ شهباز، منصوریان، شهباز (۱۳۹۴) به بررسی یادداشت‌های موجود در حاشیه کتاب‌های کتابخانه عمومی شهید هاشمی نژاد شهر ساوه به روش تحلیل محتوا پرداختند؛ یافته‌های پژوهش نشان داد؛ محتوای کتاب نوشته‌ها شامل چهار مقوله احساسات، اظهار نظر، پیشنهاد و درخواست است. مقوله بیان احساسات بیشترین و مقوله پیشنهاد کمترین فراوانی را به خود اختصاص می‌دهد. وی نتیجه گرفت که وندال‌ها بیش از آن که قصد تخریب داشته باشند؛ قصد اطلاع‌رسانی داشته‌اند.

در پژوهشی دیگر عوامل اجتماعی مؤثر بر وندالیسم در بین دانش‌آموزان دبیرستانی شهر یاسوج توسط (میرفرهودی، احمدی و نیکخواه، ۱۳۹۱) مورد بررسی قرار گرفت؛ نتایج نشان داد؛ گرایش به وندالیسم با متغیرهای پایگاه اقتصادی-اجتماعی، سن و جامعه‌پذیری رابطه معناداری دارد؛ ولی با متغیر جنسیت رابطه معناداری ندارد.

بررسی پیشینه‌های موجود، نشان می‌دهد؛ وندالیسم مورد توجه پژوهشگران در زمینه‌های مختلف بوده است. در زمینه وندالیسم کتابخانه‌ای نیز، پژوهش‌هایی انجام شده است؛ اما دیدگاه کتابداران، کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر، پیمایشی توصیفی و از نوع کاربردی است. جامعه پژوهش شامل کلیه کتابداران کتابخانه های آستان قدس رضوی است که تعداد آنها در زمان انجام پژوهش، ۱۴۰ نفر گزارش شد. نمونه گیری به صورت تصادفی ساده و با استفاده از جدول مورگان انجام شد. بر این اساس، تعداد ۷۲ نفر از افراد جامعه پژوهش انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش نامه محقق ساخته با ۵ سوال جمعیت شناختی و ۲۰ سوال مربوط به رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران و روش های برخورد کتابداران با وندال ها بود. روایی پرسشنامه با استفاده از نظر دو نفر از اساتید رشته علم اطلاعات و دانش شناسی و یک کارشناس ارشد روان شناسی، مورد تأیید قرار گرفت. جهت سنجش پایایی پرسشنامه، پرسشنامه بین ۱۵ نفر از اعضای جامعه که در مطالعه نهایی شرکت نداشتند؛ توزیع و با محاسبه آلفای کرانباخ آن عدد ۰/۸۱۶ به دست آمد و پایایی پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفت.

یافته های پژوهش

از تعداد ۷۲ نفر کتابداران شاغل در ۱۹ کتابخانه مورد پژوهش، تعداد ۲۹ نفر (۴۰٪) را آقایان و تعداد ۴۳ نفر (۵۹٪) را خانم ها تشکیل می دهند. از این تعداد ۶ نفر (۸/۳ درصد) دارای مدرک دیپلم، ۴۳ نفر (۵۹/۷ درصد) دارای مدرک کارشناسی و تعداد ۱۳ نفر (۱۸ درصد) دارای مدرک کارشناسی ارشد هستند. میانگین سابقه کاری افراد شرکت کننده در پژوهش ۱۲/۳ سال می باشد.

جدول ۱- انواع رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران

درصد	تعداد	رفتار مشاهده شده
۹۰	۶۳	نوشتن مطالب بر روی کتاب
۶۵	۴۶	بریدن صفحه ای از کتاب، مجله یا روزنامه
۵۹	۴۰	آسیب رساندن به میز یا صندلی کتابخانه
۵۶	۳۷	جا به جا کردن کتاب ها و منابع دیگر
۶	۵	عدم مشاهده هیچ کدام از موارد فوق

جدول ۱ نشان می دهد تقریباً همه کتابداران کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی در دوره کاری خود شاهد بروز رفتارهای وندالیسمی در کتابخانه بوده اند؛ به طوری که ۹۰ درصد کتابداران نوشتن مطالب بر روی کتاب، ۴۶ درصد بریدن صفحه ای از کتاب، مجله یا روزنامه، ۵۹ درصد، آسیب رساندن به میز یا صندلی کتابخانه و ۵۶ درصد جا به جا کردن کتاب ها و منابع دیگر را مشاهده کرده اند. در حالی که فقط ۶ درصد از کتابداران، تاکنون شاهد بروز هیچ کدام از رفتارهای وندالیسمی نبوده اند. لازم به ذکر است که افراد مورد مطالعه می توانستند در این پرسش، به بیش از یک گزینه اشاره کنند. این یافته ها، نشان دهنده بالا بودن میزان رفتارهای وندالیسمی در میان مراجعه کنندگان کتابخانه های آستان قدس رضوی و تنوع این گونه رفتارها از سوی آنهاست.

کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی، با توجه به اهداف و میزان منابع خود، پذیرای طیف وسیعی از افراد جامعه هستند؛ وجود مراجعه کنندگان با شرایط و طیف های متنوع، موجب بروز رفتارهای متنوع است که بروز رفتارهای

وندالیسمی از جمله این رفتارهاست؛ اما میزان شیوع این گونه رفتارها، در بین افراد مختلف، متفاوت است. نتیجه سنجش میزان شیوع رفتارهای وندالیسمی در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲- میزان رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران بر اساس نوع مراجعه کنندگان

نوع مراجعه کنندگان	تعداد کتابداران مشاهده کننده	درصد
دانشجویان	۳۲	۴۴/۴
دانش آموزان	۱۹	۲۶/۳
مراجعه کنندگان غیر عضو	۱۲	۱۶/۶
پژوهشگران	۶	۸/۳
کارمندان	۲	۲/۷
زنان خانه دار	۱	۱/۳
تعداد کل	۷۲	۱۰۰

بر اساس جدول ۲ از تعداد ۷۲ کتابدار شرکت کننده در پژوهش، تعداد ۳۲ نفر (۴۴/۴ درصد) از کتابداران رفتارهای وندالیسمی را در دانشجویان، ۱۹ نفر (۲۶/۳ درصد)، در دانش آموزان، ۱۲ نفر (۱۶/۶ درصد) در مراجعه کنندگان غیر عضو، ۶ نفر (۸/۳ درصد) در پژوهشگران و فقط ۳ نفر (۴ درصد) کتابداران، این رفتارها را در کارمندان و زنان خانه دار مشاهده کرده اند. بنابراین بیشترین رفتارهای وندالیسمی در بین دانشجویان و دانش آموزان و کمترین رفتارهای وندالیسمی در بین کارمندان و زنان خانه دار مشاهده شده است.

جدول ۳- میزان رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران بر اساس سن مراجعه کنندگان

سن مراجعه کنندگان	تعداد کتابداران مشاهده کننده	درصد
بین ۱۵ تا ۲۰ سال	۳۸	۵۲/۷
کمتر از ۱۵ سال	۲۲	۳۰/۵
بین ۲۰ تا ۲۵ سال	۱۰	۱۳/۸
بین ۲۵ تا ۳۰ سال	۷	۹/۷
بالتر از ۳۰ سال	۵	۶/۹۴
تعداد کل	۷۲	۱۰۰

بر اساس جدول ۳ از تعداد ۷۲ کتابدار شرکت کننده در پژوهش، ۳۸ نفر (۵۲/۷ درصد) رفتارهای وندالیسمی را در افراد گروه سنی ۱۵ تا ۲۰ سال، ۲۲ نفر (۳۰/۵ درصد) در افراد کمتر از ۱۵ سال، ۱۰ نفر (۱۳/۸ درصد) در افراد گروه سنی ۲۰ تا ۲۵ سال، ۷ نفر (۹/۷ درصد) در افراد گروه سنی ۲۵ تا ۳۰ سال و فقط ۵ نفر (۶/۹۴ درصد) این رفتارها را در افراد دارای سن بالاتر از ۳۰ سال

مشاهده کرده اند. بنابراین بیشترین رفتارهای وندالیسمی در بین مراجعه کنندگان کمتر از ۲۰ سال و کمترین رفتارهای وندالیسمی در بین افراد دارای سنی بالاتر از ۳۰ سال مشاهده شده است.

با توجه به این که عوامل مختلفی در بروز رفتارهای وندالیسمی دخالت دارند. برخورد مناسب کتابداران با وندال ها، می تواند منجر به افزایش یا کاهش این گونه رفتارها گردد. جدول ۴ به بررسی شیوه های برخورد با وندال ها در کتابخانه های وابسته آستان قدس رضوی می پردازد.

جدول ۴- روش های برخورد کتابداران با وندالیسم کتابخانه ای

درصد	تعداد	نوع برخورد
۳۸/۸	۲۸	ایجاد محدودیت در استفاده از کتابخانه
۲۳/۶	۱۷	جریمه نقدی
۱۹/۴	۱۴	باطل کردن کارت عضویت
۱۶/۶	۱۲	گزارش به مقام مافوق
۱۵/۲	۱۱	تذکر و نصیحت
۱۰۰	۷۲	تعداد کل

بر اساس یافته های جدول ۴ کتابداران کتابخانه های وابسته، برخوردهای مختلفی در واکنش به رفتارهای وندالیسمی از خود نشان می دهند؛ به طوری که تعداد ۲۸ نفر (۳۸/۸ درصد) از کتابداران شرکت کننده در پژوهش، اعلام کرده اند که در صورت مواجهه با رفتارهای وندالیسمی، مبادرت به ایجاد محدودیت در استفاده از کتابخانه می کنند؛ تعداد ۱۷ نفر (۲۳/۶ درصد) به جریمه نقدی و ۱۴ نفر (۱۹/۴ درصد) به باطل کردن کارت عضویت، می پردازند. ۱۲ نفر (۱۶/۶ درصد) گزارش به مافوق و ۱۱ نفر (۱۵/۲ درصد) افراد، تذکر و نصیحت را در صورت بروز رفتارهای وندالیسمی موثر دانسته اند.

بحث و نتیجه گیری

بررسی یافته های پژوهش بیانگر این است که اغلب کتابداران در طول دوره کاری خود، شاهد بروز رفتارهای وندالیسمی بوده اند؛ رفتارهای وندالیسمی مشاهده شده توسط کتابداران به ترتیب فراوانی، عبارتند از: نوشتن مطالب بر روی کتاب، بریدن صفحه یا بخشی از کتاب، مجله یا روزنامه، آسیب رساندن به میز یا صندلی کتابخانه و جا به جا کردن کتاب ها و منابع دیگر، گیدکار، داکنه و چاوان (۲۰۱۳) نیز، مهمترین رفتارهای وندالیستی کتابخانه ای در داخل کتابخانه را رفتارهایی نظیر تخریب میزها و صندلی ها، ایجاد سروصدا با خش خش صفحات کتاب و سایر اسناد، سرقت مجسمه ها و تمثالها و جابه جا کردن تجهیزات کتابخانه دانستند. در پژوهش شهباز (۱۳۹۴) نیز، محتوای مطالب نوشته شده توسط اعضای کتابخانه، مورد ارزیابی قرار گرفت.

بررسی مشاهده رفتار وندالیسمی در گروه های مختلف عضو در کتابخانه نشان می دهد؛ بیشترین رفتار وندالیسمی در میان دانشجویان و کمترین آن در میان کارمندان و زنان خانه دار مشاهده شده است. همچنین از نظر فراوانی سنی بیشترین رفتارهای وندالیسمی در افراد دارای سن بین ۱۵ تا ۲۰ سال و کمترین آن در بین افراد دارای سن بالاتر از ۳۰ سال مشاهده شده است. این نتایج با نتایج پژوهش میرفرهودی، احمدی و نیکخواه (۱۳۹۱) که متغیر سن را در گرایش به سن موثر دانستند؛ همراستا است.

نوع برخورد کتابداران با رفتارهای وندالیسمی نشان می دهد؛ کتابداران، رفتار نسبتا ملایم و قابل انعطافی در برخورد باوندال ها داشته اند. اما نبود مقررات و دستورالعمل های صریح، در زمینه برخورد با این پدیده اجتماعی موجب اختلاف در نوع رفتارها و برخوردهای متفاوت در کتابداران بوده است و این در حالی است که پژوهش (پرز، ۲۰۰۹) بازدیدکنندگان منابع آسیب دیده در کتابخانه، راهکارهایی نظیر «جریمه و تنبیه وندال ها» و «نظارت بیشتر کتابداران» برای حل مشکل وندالیسم در کتابخانه ارائه کردند که نشان می دهد؛ مراجعه کنندگان خواستار شدت عمل بیشتر و نظارت بیشتر از جانب کتابداران هستند. با توجه به اهمیت حفاظت از منابع کتابخانه از سویی و جلوگیری از بروز رفتارهای وندالیسمی در جامعه، به نظر می آید؛ کتابداران، نیازمند شناسایی عوامل بر رفتارهای وندالیسمی و تدوین مقررات مناسب در برخورد با وندالیسم کتابخانه ای با تکیه بر اصول روان شناسی و جامعه شناسی هستند.

پیشنهادها

با توجه به نتایج پژوهش مبنی بر فراوانی نوشتن مطالب بر روی کتاب ها، پیشنهاد می شود؛ کتابداران با قرار دادن برکه ای به ایجاد فضایی برای نوشتن مطالب، پردازند؛ تا کتاب ها را از آسیب های ناشی از نوشتن مطالب، محافظت کنند. برگزاری نمایشگاه کتاب ها و منابع آسیب دیده کتابخانه و نظرخواهی از مراجعه کنندگان در مورد پدیده وندالیسم، می تواند مراجعه کنندگان را با آثار و عواقب این گونه رفتارها آشنا کند. با توجه به میزان فراوانی این رفتارها در بین دانشجویان و دانش آموزان و گروه های سنی کمتر، برای آگاه نمودن کاربران بهتر است کتابخانه پیش از پذیرش عضویت فرد در دوره ای کوتاه او را با قوانین و مقررات استفاده از کتابخانه و شرایط امانت منابع و خصوصا جریمه ها آشنا سازد.

منابع و مأخذ

حیدری، اسلام و پارسامهر، مهربان (۱۳۹۱). "بررسی عوامل جامعه شناختی مؤثر بر وندالیسم (مورد مطالعه: دانش آموزان دبیرستانی شهر اهواز." **جامعه شناسی کاربردی**، ۲۳(۳)، ۲۰۷-۲۲۹
شهباز، سیما؛ منصوریان، یزدان؛ شهباز، افسانه (۱۳۹۴). "بازتاب وندالیسم کتابخانه ای در کتاب نوشته ها: مطالعه ای موردی. **فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات**، ۲۶(۱)، ۴۳-۶۰
محسنی تبریزی، علیرضا (۱۳۷۹). "مبانی نظری و تجربی وندالیسم: مروری بر یافته های یک تحقیق". **نامه علوم اجتماعی**، ۱۹۳، ۱۶-۲۲۷.

میرفردی، اصغر؛ احمدی، سیروس و نیکخواه، زهرا (۱۳۹۱). "بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر وندالیسم (خرابکاری) در بین دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج". **جامعه شناسی کاربردی**، ۲۳(۳)، ۱۸۵-۲۰۶

Clark, R (1991-1998). *Talking Vandalism, A Home Office Research Unit Report*, Vol. II: London.

Gadekar, S.J., Dhakne, B.D. & Chavan, S.P. (2013). Preventive & control measures of library crime & vandalism in engineering college libraries. *Research Front*, 1 (3), 23-33.

Huber, A. R (1992). Delinquency and Vandalism in the Netherlands Public Transportation System, *Economic Research Center, Netherland*.

Perez, C. (2009). Understanding University Library User's Mistreatment of Books. *The Journal of Academic Librarianship*, 35 (2), 177-183.

from <http://capping.slis.ualberta.ca/cap05/sandy/capping.htm>.

Wilson, P and Healy. P (1986). " Graffiti and Vandalism ", A Report to New State Rail Authority

Vandalism in Oxford Advanced Learner's Dictionary (1992). Oxford: Oxford university press.

